

بررسی میزان هوش هیجانی و ارتباط آن با برخی متغیرهای جمعیت شناختی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی دزفول

نصرت بهرامی^۱، سلمان نجفوند دریکوندی^۲، سمیه بهرامی^{۳*}، پریسا کریمی ورنامخواستی^۲،
لادن مهدی پورکورانی^۲

چکیده

زمینه و هدف: هوش هیجانی به عنوان عامل پیش بینی کننده سلامت روانی، اجتماعی، موفقیت تحصیلی و شغلی اهمیت شایانی دارد. مطالعه حاضر با هدف تعیین بررسی میزان هوش هیجانی و ارتباط آن با برخی متغیرهای جمعیت شناختی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی دزفول در سال ۱۳۹۲ انجام شد.

روش بررسی: تحقیق به روش توصیفی- تحلیلی انجام شد. جامعه آماری ۲۳۴ نفر از دانشجویان بودند که با روش نمونه گیری تصادفی - سهمیه ای انتخاب شدند. داده ها از طریق پرسشنامه ای دو قسمتی مشخصات دموگرافیک و پرسشنامه هوش هیجانی بار - آن بدست آمدند. اعتبار و پایایی پرسشنامه بترتیب با اعتبار محتوا و روش همسانی درونی استفاده شد و میزان آلفای کرونباخ هوش هیجانی ۰/۹۳ گزارش گردید.

یافته‌ها: در این پژوهش، اکثریت دانشجویان (۶۹/۲۳ درصد) میزان هوش هیجانی در سطح خوب داشتند. همچنین بین هوش هیجانی کلی با وضعیت تأهل ارتباط آماری معنی دار وجود داشت (P<۰/۰۵). بررسی بین عوامل هوش هیجانی با مشخصات فردی نشان داد که بین عامل عزت نفس با جنس و سطح تحصیلات رابطه معنی داری وجود دارد (P<۰/۰۵). همچنین بین عوامل خود شکوفایی، همدلی، حل مسئله، خوش بینی با وضعیت تأهل ارتباط معنی داری وجود داشت (P<۰/۰۵).

نتیجه گیری: دانشجویان مورد مطالعه از نظر هوش هیجانی در سطح خوبی بودند. گرچه هوش هیجانی بالائی در عوامل خودآگاهی هیجانی، عزت نفس و کنترل تکانش داشتند اما ارتقاء سایر مهارت‌های این هوش از جمله خودشکوفایی، واقع گرایی و خودابرازی ضروری است.

کلید واژگان: هوش هیجانی، سلامت روانی اجتماعی، پیشرفت تحصیلی، دانشجویان.

۱- کارشناس ارشد مامایی.

۲- دانشجوی کارشناسی پرستاری.

۳- کارشناس آمار.

۱- گروه پرستاری و مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی دزفول، دزفول، ایران.

۲ و ۳- دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی دزفول، دزفول، ایران.

* نویسنده مسؤول:

سمیه بهرامی؛ گروه پرستاری و مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی دزفول، دزفول، ایران.

تلفن: ۰۰۹۸۶۱۴۲۴۲۹۵۳۲

Email: Bahrami.n@dums.ac.ir

مقدمه

دانشجویان هر جامعه، نیروی انسانی و سازندگان فردای آن جامعه هستند. از این رو سلامت جسم و روان آنان از اهمیت زیادی برخوردار است (۱) و یکی از اساسی ترین مسائل زندگی نوین، حل مسائل و مشکلات انسان می باشد (۲). فعالیت های آموزشی در جهت تقویت بهزیستی، برای ارتقای سلامت روان باید توسعه یابند که از جمله این فعالیت ها، آموزش مهارت های هوش هیجانی است (۳). هوش هیجانی شامل مجموعه ای از هیجانان، دانش اجتماعی و توانمندی های است که قدرت ما را در جهت پاسخ به عوامل و فشارهای محیطی هدایت و تقویت می کند و سبب عملکرد بهینه در چهار حیطه خود آگاهی (درک توانایی های خود و ابراز آنها)، آگاهی اجتماعی (آگاهی نسبت به دیگران و درک توانایی های آنها و همدلی)، مدیریت و خود مدیریتی (توانایی انطباق با تغییرات و حل مسائل شخصی و اجتماعی) می گردد (۴). توانایی درک و ابراز هیجانان، فهم و استدلال با استفاده از هیجان خود و دیگران را به هوش هیجانی فرد نسبت داده اند (۵). هوش هیجانی به عنوان عامل پیش بینی کننده سلامت روانی، اجتماعی، موفقیت تحصیلی و شغلی از اهمیت شایانی برخوردار است و می تواند سبب افزایش میزان سلامتی، رفاه، موفقیت، عشق و شادی گردد (۶،۷).

در هوش هیجانی بالا، فرد انگیزه خود را حفظ نماید و در مقابل ناملازمات پایداری می کند و نمی گذارد پریشانی خاطر، قدرت تفکر او را خدشه دار سازد (۵،۸). هوش هیجانی را عامل محض در شکوفایی توانایی افراد تلقی می کنند که با سلامت عاطفی و روانی افراد مرتبط می باشد و بیانگر توانایی فرد در آگاهی از هیجانها و کنترل آنها می باشد و شامل عزت نفس، خود آگاهی هیجان، جرأت مندی، استقلال و خودشکوفایی می باشد (۹). هوش هیجانی بالا می تواند دورنمای خوبی از موفقیت و پیشرفت فرد

باشد ولی نمی توان از آن به عنوان سنجش موفقیت استفاده کرد. افرادی که هوش هیجانی بالاتری دارند، مهارت های اجتماعی بهتر و روابطی پایدارتر دارند و در برخورد با مشکلات بهتر عمل می کنند (۱۰). از سویی دیگر هوش هیجانی بالا با افسردگی کم، عملکرد روانی بهتر و بالا بودن اعتماد به نفس رابطه دارد (۱۱). هوش هیجانی پایین تر، با خود تنظیمی هیجانی ضعیف رابطه دارد (۱۲). پژوهشگران نشان دادند افرادی که در مدیریت حالت های هیجانی خود و دیگران ناتوان هستند، مهارت های اجتماعی - حمایتی کمتری دارند (۱۳، ۱۴). در سال های اخیر تحقیقات گسترده ای در مورد هیجانها و تاثیر آنها در زندگی افراد صورت گرفته است (۱۵، ۱۶). پارکر و همکارانش در بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و موفقیت های دانشگاهی بر ۳۷۲ دانشجوی دانشگاه انتاریو کانادا به این نتیجه رسیدند که میزان موفقیت تحصیلی به میزان زیادی به هوش هیجانی افراد ارتباط دارد و هوش هیجانی در فرایند رقابت برای دستیابی افراد به مقاطع تحصیلی بالاتر می تواند بسیار تعیین کننده باشد (۱۷). توانایی هیجانی از تعیین کننده های سازش روانی و اجتماعی شمرده می شود و اختلال هیجانی، متقابلاً در شکل گیری اختلالات روانی و مشکلات بین شخصی نقش مهمی دارد (۱۸). حیدری تفرسی و همکاران در مطالعه ای دریافتند جوانانی که از هوش هیجانی بالایی برخوردار هستند، توانایی بهتری برای اداره کردن و مدیریت نسبت به جوانانی که از میزان هوش هیجانی پایینی برخوردار هستند، دارند. همچنین نشان دادند افرادی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردار بودند، سلامت روانشناختی بیشتری داشتند (۱۹). در مطالعه ای که در آن رابطه هوش هیجانی با سلامت عمومی دانشجویان دانشگاه تربیت معلم سبزوار بررسی شد نتایج حاکی از وجود رابطه بین هوش هیجانی و سلامت عمومی دانشجویان بود (۲۰).

کند و طراحی آن توسط بار- آن در سال ۲۰۰۲ انجام شده است. پاسخ‌های این آزمون بر روی یک مقیاس پنج درجه ای در طیف لیکرت (کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی، مخالفم، کاملاً مخالفم) تنظیم شده است. پنج مولفه الگوی بار-آن عبارتند از: مولفه درون فردی (شامل خودآگاهی هیجانی، ابراز وجود، عزت نفس، خود شکوفایی، استقلال)، مولفه بین فردی (شامل همدلی، مسئولیت پذیری اجتماعی، روابط بین فردی)، مولفه سازگاری (شامل حل مسئله، واقع گرایی انعطاف پذیری)، مولفه مدیریت استرس (شامل تحمل فشار روانی، کنترل تکانش) و مولفه خلق عمومی (شامل خوش بینی، شادمانی). نمره کل آزمون نیز برابر با مجموع نمرات ۱۵ عامل می باشد که حداقل نمره برای آزمودنی‌ها ۹۰ و حداکثر ۴۵۰ در نظر گرفته شده است (۲۲). با استناد به مقالاتی که از این آزمون استفاده کرده اند، این نمره با تبدیل به مقیاس صفر تا ۱۰۰، هوش را به ۴ سطح ضعیف (۰-۲۴/۹)، متوسط (۲۵-۴۹/۹)، خوب (۷۴/۹-۵۰) و عالی (۷۵-۱۰۰) تقسیم شد. در پژوهش‌های پیشین این پرسشنامه روان سنجی شده و پایایی آن از طریق همسانی درونی با آلفای کرونباخ ۰/۹۳، به روش دو نیمه کردن ۰/۷۸ و به روش بازآزمایی ۰/۶۸ محاسبه گردید و اعتبار محتوا و اعتبار صوری آن تایید شد (۲۰). در این پژوهش نیز اعتبار محتوا با بهره گیری از شاخص اعتبار محتوا بررسی شد. در مطالعه حاضر مجدداً پایایی ابزار هوش هیجانی بار-آن با روش همسانی درونی مورد بررسی قرار گرفت و میزان آلفای کرونباخ هوش هیجانی کل ۰/۹۳ گزارش گردید. پس از کسب مجوز از دانشگاه و کسب رضایت از دانشجویان مبنی بر محرمانه ماندن اطلاعات و ارائه توضیحات لازم توسط پژوهشگران، پرسشنامه در اختیار کلیه دانشجویانی که معیارهای ورود به پژوهش را داشتند، قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها

ارزیابی و شناسایی هوش هیجانی از لحاظ نظری در تقویت کفایت فردی و بهبود روابط بین فردی امری ضروری بوده و از نظر عملی می تواند تا حدودی مشکلات افراد را در حوزه سازگاری، حل یا جبران نماید (۲۱). لذا آگاهی مسئولین آموزشی و تربیتی جامعه از هوش هیجانی افراد و خصوصاً دانشجویان و تاثیرات آن در کاهش خطرات احتمالی راهگشای بسیاری از مشکلات خواهد بود. همچنین با توجه به اهمیت هوش هیجانی در موقعیت های شغلی و خانوادگی و قابلیت آموزش پذیری مهارت‌های آن، مطالعه حاضر با هدف تعیین میزان هوش هیجانی و ارتباط آن با برخی متغیرهای جمعیت شناختی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی دزفول در سال ۱۳۹۲ انجام شد.

روش بررسی

این پژوهش به روش توصیفی- تحلیلی انجام شد. جامعه آماری کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی دزفول بودند که با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی - سهمیه ایی تعداد ۲۳۴ نفر از آنها به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. روش نمونه گیری بدین صورت بود که ابتدا سعی شد کلیه دانشجویان دختر و پسر و همچنین تمام گروه‌های آموزشی تحت پوشش قرار گیرند، سپس متناسب با تعداد جمعیت آنها، تعدادی دانشجو بطور تصادفی از بین دختران و پسران انتخاب شدند. داده های مورد نیاز در این پژوهش از طریق پرسشنامه‌ای دو قسمتی شامل مشخصات دموگرافیک شامل مشخصات فردی (سن، جنس، ترم تحصیلی، رشته تحصیلی، معدل کل دانشجو، وضعیت تاهل و شماره دانشجویی) و پرسشنامه "هوش هیجانی بار - آن" بدست آمدند. پرسشنامه هوش هیجانی بار - آن مشتمل بر ۹۰ گویه است که ۵ مولفه و ۱۵ عامل هوش هیجانی را ارزیابی می

از شاخصهای آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم افزار SPSS استفاده شد.

مربوط به مؤلفه بین فردی با میانگین ۶۹/۹۶ و انحراف معیار ۶/۸۲ بودند (جدول ۲).

یافته‌ها

در این پژوهش ۲۳۴ دانشجو در طرح شرکت کردند که تعداد ۱۰۸ نفر (۴۶/۱۵ درصد) از نمونه‌ها را دانشجویان دختر و ۱۲۶ نفر (۸۵/۵۳ درصد) را دانشجویان پسر تشکیل دادند که میانگین سنی شرکت کنندگان در مطالعه $21/21 \pm 1/21$ بود. سطح تحصیلات اکثریت واحدهای مورد پژوهش (۸۳/۳۳ درصد) دانشجوی کارشناسی بود. همچنین اکثریت واحدهای مورد پژوهش (۹۵/۷۳ درصد) مجرد بودند. سایر مشخصات جمعیت شناختی در جدول ۱ نشان داده شده اند.

بیشترین میزان هوش هیجانی در بین ۱۵ خرده مقیاس هوش هیجانی مربوط به عامل خودآگاهی هیجانی با میانگین ۷۶/۹۹ و انحراف معیار ۹/۹۵ و کمترین آن نیز مربوط به عامل خود شکوفایی با میانگین ۶۵/۴۴ و انحراف معیار ۱۱/۰۷ بودند (جدول ۳). در مجموع میانگین درصد هوش هیجانی کلی ۷۱/۷۱ با انحراف معیار ۷/۳۷ نشان داده شد (جدول ۲ و ۳).

توزیع فراوانی سطوح مختلف هوش هیجانی نشان داده است که از نظر میزان هوش هیجانی کلی، ۱۶۲ نفر از واحدهای مورد پژوهش (۶۹/۲۳ درصد) در سطح خوب و ۷۲ نفر (۳۰/۷۷ درصد) در سطح عالی قرار داشتند. در بین مؤلفه های پنج گانه هوش هیجانی، بیشترین میزان هوش هیجانی در واحدهای مورد پژوهش در مؤلفه کنترل استرس با میانگین ۷۲/۴۴ و انحراف معیار ۹/۹۴ و کمترین آن

یافته های پژوهش نشان دادند که هوش هیجانی کلی با مشخصات فردی شامل سن، جنس، معدل (پیشرفت تحصیلی) و مقطع تحصیلات همبستگی آماری معنی داری نداشت و فقط با وضعیت تأهل ارتباط آماری معنی دار وجود داشت ($P < 0/05$). بررسی ارتباط بین عوامل هوش هیجانی با مشخصات فردی (سن، جنس، معدل (پیشرفت تحصیلی)، مقطع تحصیلات و وضعیت تأهل) نشان داد که بین عامل عزت نفس با جنس و مقطع تحصیلات رابطه معنی داری وجود دارد ($P < 0/05$). همچنین بین عوامل خود شکوفایی، همدلی، حل مسئله، خوش بینی با وضعیت تأهل رابطه معنی داری وجود داشت ($P < 0/05$) (جدول ۴).

جدول ۱: مشخصات جمعیت شناختی واحدهای پژوهش در دانشگاه علوم پزشکی دزفول در سال ۱۳۹۲

متغیر جمعیت شناختی	فراوانی	درصد
جنسیت	دختر	۱۰۸
	پسر	۱۲۶
سن	زیر ۲۱ سال	۱۴۲
	۲۱ سال و بالاتر	۹۲
مدرک تحصیلی	دانشجو کاردانی	۲۷
	دانشجو کارشناسی	۱۹۵
معدل	دانشجو دکترای حرفه ای	۱۲
	کمتر از ۱۶/۵	۶۲
وضعیت تأهل	۱۶/۵ و بالاتر	۱۷۲
	متاهل	۱۰
	مجرد	۲۲۴

جدول ۲: میانگین درصد و انحراف معیار امتیاز حاصل از مولفه های هوش هیجانی واحدهای پژوهش در دانشگاه علوم پزشکی دزفول در سال ۱۳۹۲

میانگین درصد	انحراف معیار	مولفه های هوش هیجانی
۷۲/۱۴	۷/۳۲	مولفه درون فردی
۶۹/۹۵	۶/۸۲	مولفه بین فردی
۷۲/۴۱	۸/۸۰	مولفه سازگاری
۷۲/۴۴	۹/۹۴	مولفه کنترل استرس
۷۱/۴۳	۹/۵۷	مولفه خلق عمومی
۷۱/۷۱	۷/۳۷	هوش هیجانی کلی

جدول ۳: میانگین درصد و انحراف معیار امتیاز حاصل از عوامل هوش هیجانی واحدهای پژوهش دانشگاه علوم پزشکی دزفول در سال ۱۳۹۲

میانگین درصد	انحراف معیار	عوامل هوش هیجانی	مولفه های هوش هیجانی
۷۶/۹۹	۹/۹۵	خودآگاهی هیجانی	مولفه درون فردی
۶۸/۲۶	۱۱/۰۵	خودابرازی	
۷۵/۴۴	۹/۲۹	عزت نفس	
۶۵/۴۴	۱۱/۰۷	خودشکوفایی	
۷۴/۵۵	۸/۹۱	استقلال	مولفه بین فردی
۷۲/۱۵	۱۲/۰۸	همدلی	
۷۲/۰۶	۱۰/۴۱	مسئولیت پذیری اجتماعی	
۷۳	۸/۷۸	روابط بین فردی	مولفه سازگاری
۷۳	۹/۶۷	حل مسئله	
۶۷/۳۲	۷/۷۹	واقع گرایی	
۶۹/۵۳	۹/۲۴	انعطاف پذیری	
۶۹/۸۱	۱۰/۷۷	تحمل فشارروانی	مولفه کنترل استرس
۷۵/۰۷	۱۱/۳۰	کنترل تکانش	
۷۱/۸۳	۱۲/۱۲	خوش بینی	مولفه خلق عمومی
۷۱/۰۳	۹/۹۲	شادمانی	
۷۱/۷۱	۷/۳۷	---	هوش هیجانی کلی

جدول ۴: بررسی رابطه بین متغیرهای جمعیت شناختی و هوش هیجانی و عوامل آن در واحدهای پژوهش در دانشگاه علوم پزشکی دزفول در سال ۱۳۹۲

مشخصات فردی		سن		جنس		معدل		تحصیلات		تاهل			
P_value	T	P_value	T	P_value	T	P_value	T	P_value	T	P_value	T		
۰/۲۶	-۱/۱۲	۰/۲۱	-۰/۲۴	۰/۲۱	۱/۲۰	۰/۵۳	۰/۶۱	۰/۷۳	-۰/۹۶	۰/۲۱	-۱/۱۲	خودآگاهی هیجانی	۱
۰/۰۶	-۱/۹۱	۰/۵۴	-۰/۶۰	۰/۸۶	۱/۴۶	۰/۲۸	۱/۰۶	۰/۱۶	-۱/۳۳	۰/۵۴	-۱/۹۱	خودابرازی	۲
۰/۱۳	-۱/۵۱	۰/۰۳	-۰/۱۴	۰/۴۳	-۱/۵۳	۰/۰۴	۲/۰۶	۰/۴۵	-۱/۳۱	۰/۰۳	-۱/۵۱	عزت نفس	۳
۰/۰۱	-۲/۴۰	۰/۶۱	-۰/۵۱	۰/۵۲	-۱/۵۱	۰/۹۵	-۰/۰۵	۰/۲۱	-۱/۲۶	۰/۶۱	-۲/۴۰	خودشکوفایی	۴
۰/۱۲	-۱/۵۳	۰/۲۶	-۰/۱۲	۰/۲۹	-۲/۴۰	۰/۶۴	۰/۴۵	۰/۹۲	-۲/۰۴	۰/۲۶	-۱/۵۳	استقلال	۵
۰/۰۱	-۲/۵۴	۰/۳۳	-۰/۱۶	۰/۲۹	۱/۴۶	۰/۹۴	۰/۰۷	۰/۸۷	-۱/۵۳	۰/۳۳	-۲/۵۴	همدلی	۶
۰/۰۸	-۱/۷۵	۰/۳۶	-۰/۹۱	۰/۸۱	-۱/۵۳	۰/۰۹	۱/۶۷	۰/۸۵	-۱/۵۱	۰/۳۶	-۱/۷۵	مسئولیت پذیری اجتماعی	۷
۰/۰۶	-۱/۸۹	۰/۵۴	-۰/۶۰	۰/۱۲	-۱/۵۱	۰/۲۳	۱/۲۰	۰/۷۵	-۲/۴۰	۰/۵۴	-۱/۸۹	روابط بین فردی	۸
۰/۰۲	-۲/۳۶	۰/۱۷	-۰/۳۷	۰/۹۳	-۲/۴۰	۰/۱۴	۱/۴۶	۰/۳۳	-۱/۵۳	۰/۱۷	-۲/۳۶	حل مسئله	۹
۰/۱۰	-۱/۶۳	۰/۷۲	۰/۳۵	۰/۵۴	-۱/۳۳	۰/۳۳	۰/۹۹	۰/۳۳	-۲/۵۴	۰/۷۲	-۱/۶۳	واقع گرایی	۱۰
۰/۳۱	-۱/۳۳	۰/۳۳	-۰/۹۷	۰/۵۴	-۱/۳۱	-۰/۳۵	۰/۹۳	۰/۰۷	-۱/۷۵	۰/۳۳	-۱/۳۳	انعطاف پذیری	۱۱
۰/۱۹	-۱/۳۱	۰/۸۳	۰/۷۸	۰/۹۳	-۱/۲۶	۰/۲۲	۱/۲۳	۰/۲۵	-۱/۵۳	۰/۸۳	-۱/۳۱	تحمل فشارروانی	۱۲
۰/۲۱	-۱/۲۶	۰/۶۳	-۰/۴۷	۰/۴۱	-۲/۰۴	۰/۱۳	۱/۰۳	۰/۰۹	-۱/۶۰	۰/۶۳	-۱/۲۶	کنترل تکانش	۱۳
۰/۰۴	-۲/۰۴	۰/۷۹	-۰/۲۶	۰/۸۴	-۰/۷۲	۰/۳۸	۰/۸۷	۰/۴۵	-۲/۱۴	۰/۷۹	-۲/۰۴	خوش بینی	۱۴
۰/۵۴	-۰/۷۲	۰/۵۴	۰/۶۰	۰/۲۹	۱/۴۶	۰/۳۴	۰/۹۵	۰/۷۱	-۰/۵۱	۰/۵۴	-۰/۷۲	شادمانی	۱۵
۰/۰۱	-۲/۵۸	۰/۳۶	-۰/۹۰	۰/۴۸	۱/۳۸	۰/۱۹	۱/۳۲	۰/۳۴	۱/۹۷	۰/۳۶	-۲/۵۸	هوش هیجانی کلی	۱۶

بحث و نتیجه گیری

همکاران (۵) هوش هیجانی را در سطح متوسط گزارش نمودند. همچنین در این مطالعه هوش هیجانی کلی با معدل (پیشرفت تحصیلی) همبستگی آماری معنی داری نداشت. با توجه به این که هوش هیجانی تا حدودی اکتسابی و تحت تأثیر آموزش است، این تفاوت ها می تواند ناشی از عواملی مثل نحوه قبولی در دانشگاه، نوع آزمون ها و نحوه ارزشیابی دانشجویان در دانشگاه ها، چگونگی امر آموزش و رشته های تحصیلی در دانشگاه ها باشد، به گونه

نتایج این پژوهش نشان داد که اکثریت دانشجویان مورد مطالعه، از نظر میزان کلی هوش هیجانی در سطح خوبی بودند. افراد هوشمند کسانی هستند که هیجان احساساتشان را به خوبی کنترل می کنند و به طور مؤثر با دیگران برخورد می نمایند. حاتم گویا و همکاران (۲۱) و صیادی تورانلو و همکاران (۲۲) نیز در مطالعات خود هوش هیجانی را در سطح خوب گزارش کردند که در راستای مطالعه حاضر می باشند. این در حالی است که جنتی و

کرده، رفتار و پیامدهای آن را در نظر بگیرد. راهبردهای کنترل تکانش به شکل تمرینات رفتاری به یادگیری چگونگی مهار رفتارهای خشمگینانه منجر می‌گردد (۲۱). البته نتایج تحقیقات حاتم گویا و همکاران (۲۱) با این مطالعه همخوانی نداشت. دلیل عدم همخوانی می‌تواند به دلیل متفاوت بودن تعداد حجم نمونه‌ها و یا بعثت حضور دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی باشد. از بین عوامل پانزده گانه پنجگانه هوش هیجانی، کمترین میانگین نمره هوش هیجانی مربوط به خودشکوفایی، واقع‌گرایی و خودابراز بودند. که در این راستا مدیران دانشگاه می‌توانند به توانمندسازی دانشجویان در مهارت مولفه درون فردی و سازگاری پردازند.

در این مطالعه هوش هیجانی کلی با مشخصات فردی شامل سن، جنس و مقطع تحصیلات همبستگی آماری معنی‌داری نداشت و فقط با وضعیت تأهل ارتباط آماری معنی‌دار وجود داشت. حسن زاده و همکاران (۲۸) نشان دادند که هوش هیجانی مدیران با سنین مختلف تفاوتی با هم ندارد که با یافته‌های پژوهش حاضر هم‌وانی دارد. جنسیت فاکتوری است که در مطالعات دیگر هم به آن پرداخته شده است. مشابه همین نتایج در مطالعه چینی پرداز و همکاران (۱۰) و استراتون و همکاران (۲۹) به دست آمد اما در بررسی رابطه جنسیت و هوش هیجانی در مطالعه آستین و همکاران جنس مونث نسبت به جنس مذکر از هوش بالاتری برخوردار بود (۳۰). در هوش هیجانی مهارت‌هایی وجود دارد که پردازش اطلاعات هیجانی را تسهیل کرده و باعث انسجام فکر می‌شوند. بنابراین افرادی که به احساسات خود توجه کرده و آنها را شناسایی و درک می‌کنند و حالت‌های خلقی خود را بازسازی می‌کنند می‌توانند تاثیر اتفاقات استرس‌زا را به حداقل رسانده و به راحت با آنها مقابله کنند و در نتیجه از سلامت جسمی و روانی بیشتری

ای که به نظر می‌رسد نظام‌های آموزشی و ارزشیابی متفاوت در دانشگاه‌ها در ایجاد تفاوت در هوش هیجانی در مطالعات مختلف تأثیرگذار بوده است (۲۳). به اعتقاد صاحب‌نظران ساختارهای تحصیلی فعلی، بیش‌تر با عملکردهای شناختی و به خصوص ظرفیت‌های حافظه و یادگیری در ارتباط هستند در حالی که هوش هیجانی بیشتر با موفقیت فرد در روابط بین فردی ارتباط دارد. بنابراین، اگرچه کسب نمره بالا در هوش هیجانی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده موفقیت فرد باشد اما نباید فراموش کرد که پیشرفت تحصیلی افراد می‌تواند تحت تأثیر عوامل متفاوتی قرار گیرد (۲۴). پارکر و همکارانش در در کانادا به این نتیجه رسیدند که میزان موفقیت تحصیلی به میزان زیادی به هوش هیجانی افراد بستگی دارد و هوش هیجانی در فرایند رقابت برای دستیابی افراد به مقاطع تحصیلی بالاتر می‌تواند تعیین‌کننده باشد (۱۷). همچنین پتریدس و همکارانش (۲۵) نشان دادند که رابطه هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی معنی‌دار است.

از بین عوامل پانزده گانه هوش هیجانی، بیشترین میانگین نمره هوش هیجانی مربوط به خودآگاهی هیجانی، عزت‌نفس و کنترل تکانش بودند از آنجا که عوامل خودآگاهی هیجانی، عزت‌نفس در واقع عوامل تشکیل‌دهنده مولفه درون فردی امتیاز بالای آنها قابل پیش‌بینی و قابل توجیه است. این یافته نیز با یافته‌های روچستر و همکاران هم‌خوانی دارد (۲۶). همچنین عامل کنترل تکانش مربوط به مولفه کنترل استرس است. بار-آن (۲۷) ادعان می‌دارد هوش هیجانی جدیدترین تحول در زمینه فهم رابطه میان تعقل و هیجان است و به شکل موثری فرد را با نیازها، فشارها و چالش‌های زندگی سازگار می‌کند. مواجهه با عواطف و هیجان‌ات با تحریک تکانش‌ای نامطلوب، به بروز رفتارهای نامطلوب منجر می‌گردد. کنترل تکانش مهارتی است که باعث می‌شود فرد در برخورد با تکانش‌ها مکث

هوش هیجانی با فاکتورهای سن، جنسیت و وضعیت تحصیلی ارتباطی ندارد. که با مطالعه حاضر همخوانی داشت.

از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان عدم وجود انگیزه دانشجویان برای پاسخگویی به پرسشنامه‌های تحقیقاتی به علت تعدد تحقیقات انجام شده روی و عدم بازخورد گزارش به آنها اشاره کرد.

قدردانی

این مقاله حاصل کار تحقیقاتی مصوب شورای محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی دزفول با کد DUR129 می‌باشد. بدین وسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی دزفول تشکر و قدردانی به عمل می‌آید. از کلیه دانشجویان شرکت کننده در مطالعه نیز سپاسگزاری می‌نمائیم.

برخوردارند(۳۱). به نظر می‌رسد در افراد متاهل این مکانیسم دخیل باشد. چنانچه فرد از نظر ظرفیت هوش هیجانی از رشد یافتگی بیشتری برخوردار باشد، انتظار می‌رود که در سایر زمینه‌های زندگی مانند رابطه زناشویی نیز بتواند به شیوه سازگاران عمل کند و یا حداقل برخی از جنبه‌های آن می‌تواند موجب سازگاری زناشویی مطلوب و با ثبات شود اما همسران سازگار علی‌رغم وجود برخی تفاوت‌ها در کفایت‌های هوش هیجانی عموماً در سطوح متوسط، بالا و در برخی موارد بسیار بالا بودند(۳۲).

میزان هوش هیجانی کلی و نیز برخی مولفه‌های آن (عزت نفس، خود شکوفایی، همدلی، حل مسئله و خوش بینی) با برخی متغیرهای جمعیت شناختی (جنس، مقطع تحصیلات و وضعیت تأهل) رابطه معنی‌داری را نشان داد. اما حاتم گویا و همکاران(۲۱) نشان دادند که هوش هیجانی کل با هیچکدام از مشخصات فردی (جنس، سابقه کار، وضعیت تأهل، دانشگاه محل تحصیل و مدرک تحصیلی) رابطه ندارد. چینی پرداز و همکاران(۱۰) نیز نشان دادند که

منابع

- 1-Taylor S E. Health psychology. New York: MC Graw-Hill. Inc; 1995. P: 12-52.
- 2-Mehdizadeh H, Azizi M, Jamshidzadeh F. Health System Research Investigation of Emotional Intelligence among Students of Medical Sciences Universities in Western Iran. Journal of Health System Research 2011; 7(1): 89-100(Persian).
- 3-Mayer JD, Salovey P, Caruso D. Emotional Intelligence as zeitgeist, as personality, and mental ability. In: BarOn R, Parker James D. A. The Handbook of Emotional Intelligence. Sanfrancisco: Jossey- Bass, Wiley Company; 2000. P: 92-117.
- 4-Zahiroddin A, Dibajnia P, Gheidar Z. Evaluation of emotional intelligence among students of ۴th grade in different medical majors in Shahid Beheshti University of Medical Sciences. Pejouhandeh 2010;15(5): 204-7 (persian).
- 5-Mayer JD, Salovey P. What is emotional intelligence? In: Salovey P, Sluyter D. (editors). Emotional development and emotional intelligence: Educational implications. 1st ed. New York: Basic Books; 1997.P: 3-31.
- 6-Akbari M, Rezaeian H, Modi M. Investigation of emotional intelligence of students of Arak University and its relationship with computer anxiety. Periodical of mental health principles 2007; 9(35-36): 129-34 (Persian).
- 7-Janati Y, Musavi S, Azimi Lolaty H, Fani Saberi L, Hamta A, Feyzi S, Ghobadi M. Investigating Emotional Intelligence and Self Esteem Level Among Nursing and Midwifery Students of Mazandaran University of Medical Sciences in 2010. J Mazand Univ Med Sci 2012; 22(Supple 1): 254-260 (Persian).
- 8-Parsa N. In translate Emotional Intelligence, Golman D. 1st ed. Tehran: Roshd; 2001. P: 231-45.
- 9-Salehi M, Vakili K. Emotional Intelligence and Vital Cells of organization. 1st ed. Qaemshahr: Mehronabi; 2008. P: 56-65 (Persian).

- 10-Chinipardaz Z, Ghaforian brojerdnia M, Pasalar P, Shiravie khozani A, Keshavarz A. Investigation of Emotional Intelligence and Its Relationship with Academic Achievement in Medical Students of Tehran University of Medical Sciences in 2008-2009. *Strides in Development of Medical Education* 2011; 8 (2); 167-172 (Persian).
- 11-Schutte NS, Malouff JM, Simunek M, Mckenley J, Hollander S. Characteristic emotional intelligence and emotional wellbeing. *Cognition and Emotion* 2002; 16(6): 769-785.
- 12-Ciarrochi JV, Chan YA, Bajgar J. Measuring emotional intelligence in adolescents. *Journal of Personality and Individual Differences* 2001; 31(7): 1105-19.
- 13-Rogers P, Qualter P, Phelp G, Gardner K. Belief in the paranormal, coping and emotional intelligence. *Journal of Personality and Individual Differences* 2006; 41(6): 1089-1105.
- 14-Lopes PN, Bracket MA, Nezlek JB, Schutz A, Sellin I, Salovey P. Emotional Intelligence and social interaction. *Personality and Social Psychology Bulletin* 2004; 30: 1018-34.
- 15-Bar-On R, Parker JDA. *The Handbook of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment, and Application at Home, School and in the Workplace*. 1st ed. San Francisco, CA: Jossey- Bass; 2000. P: 205-250.
- 16-Feist GJ, Barron F. Emotional intelligence and academic intelligence in Career and life success. *The Annual Convention of the American Psychological Society*. San Francisco, CA: June 1996.
- 17-Parker JDA, Summerfeldt LJ, Hogan MJ, Majeski SA. Emotional intelligence and academic success: Examining the transition from high school to university. *Personality and Individual Differences* 2004; 36(1): 163-72.
- 18-Besharat MA, Nadeali H, Azizi K. Emotional intelligence and coping styles. *Teaching and Learning Studies* 2011; 1(58): 33-48 (Persian).
- 19-Heidari Tafreshi GH, Delfan GH. Study of the Relationship between Students' Emotional Intelligence and coping with stress. *Educational Administration Research Quarterly* 2011; 2(2): 15-24 (Persian).
- 20-Khosrou Jerdi R, Khanzadeh A. Study of the relationship between emotional intelligence and general health in students of sabzevar teacher training university. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*. 2007; 14 (2):110-116 (Persian).
- 21-Hatam Gooya H, Zohari Anbohi S, Moghadam M, Alavi Majd H, Tayebi arasteh M. Emotional intelligence and its correlation with some demographic variables in the clinical nurses working in Kurdistan University Hospitals in 2010. *SJKU* 2012; 17 (1):60-70 (Persian).
- 22-Saiadi Toranlo H, Jamali R, Mirghafuri H. Assessing Relatition Between Belief to teaching Religious Islamic and Emotional Intelligence In University Students. *Andishe- E-Novin-E-Dini A Quarterly Research Journal* 2008; 11(3): 145-172 (Persian).
- 23-Adib-Hajbaghery M, Lotfi M. The Association of Emotional Intelligence with Academic Achievement and Characteristics of Students of Kashan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2013; 13(9): 703- 710(Persian).
- 24-Tamannaifar MR, SedighiArfai F, SalamiMohammadabadi F. Correlation between emotional intelligence, self-concept and self-esteem with academic achievement. *Iranian Journal of Educational Strategies*. 2010; 3(3): 121-6(Persian).
- 25-Petrides K.V, Chamoro-Premuzic T, Frederickson N, Furnham A. Explaining individual differences in scholastic behavior and achievement. *British Journal of Educational Psychology* 2006; 75: 239-255.
- 26-Rochester S, Kilstoff K and Scott G. Learning from success: improving undergraduate education through understanding the capabilities of successful nurse graduate. *Nurse Education Today* 2005; 25(3): 181-188.
- 27-Bar-on R. The Bar-On model of emotional- social intelligence (ESI). *Psicothema* 2006; 18: 1325.
- 28-Hassanzadeh R, Sadati Kiadehi SM. Emotional intelligence in managers and relationship with their demographic characteristics. *Journal of Educational Research in Islamic University of Bojnourd* 2009; 5: 1-19(Persian).
- 29-Stratton TD, Saunders JA, Elam CL. Changes in medical students' emotional intelligence: An exploratory study. *Teaching Learning of Medicine* 2008; 20(3): 279-84.
- 30-Austin EJ, Evans P, Goldwater R, Potter V. A preliminary study of emotional intelligence, empathy and exam performance in first year medical students. *Personality and Individual Differences* 2005; 39(8): 1395-405.
- 31-Bar- On R. Emotional and social intelligence: insight from the emotional a valiant inventory (EQ-1). In: R Bar-On, J D A. Parker, editors, *Handbook of emotional intelligence*. Sanfrancisco: Jossey- Bass; 2000. P: 363-388.
- 32-Tirgari A, Asgharnezhad Farid A, Bayanzadeh S, Abedin A. A comparison between emotional intelligence and marital satisfaction, and their structural relation among discordant and well-adjusted couples in Sari, Iran. *J Mazandaran Univ Med Sci*. 2006; 16 (55): 78-86(Persian).

The Status of Emotional Intelligence and its Association with Demographic Variables among Students of Dezful University of Medical Sciences in 2013

Nosrat Bahrami¹, Salman Najafvand Derikvandi², Somayeh Bahrami^{3*}, Parisa Karami Var namkhasti², Ladan Mehdipoor Koorani²

1-M.Sc of Midwifery.
2-Students of Nursing.
3-B.Sc of Statistical.

1-Department of Midwifery, OM-AL-BANIN Research and Clinical Center for Infertility, Faculty of Nursing and Midwifery, Dezful University of Medical Sciences, Dezful, Iran.
2,3-Faculty of Nursing and Midwifery, Dezful University of Medical Sciences, Dezful, Iran.

*Corresponding Author:
Somayeh Bahrami; Department of Midwifery, Reproductive and Infertility Research Center, Dezful University of Medical Sciences, Dezful, Iran.
Tel: +98 6142429532
Email: Bahrami.n@dums.ac.ir

Abstract

Background and Objectives: Emotional intelligence is of paramount importance and is employed as a predictor of mental health, social, educational and career success. The aim of this study was to determine the status of emotional intelligence and its association with demographic variables among students of Dezful University of Medical Sciences in 2013.

Subjects and Methods: A descriptive-analytical study was carried out. The population of the study comprised 234 students of the Dezful University of Medical Sciences selected by random sampling-quota. The research data were collected using demographic characteristics and Bar-On Emotional Intelligence Questionnaire. The validity and reliability of the questionnaire was provided by content validity and internal consistency, and Cronbach's alpha level of 0.93 was reported.

Results: The majority of students (69 %) had an overall good level of emotional intelligence. There was a significant relationship between the overall emotional intelligence and marital status ($P < 0.05$). The relationship between emotional intelligence and demographic factors showed that there is a significant relationship between the self-esteem with gender and education level ($P < 0.05$). In addition, there was a significant relationship between the factors as self-actualization, empathy, problem solving, optimism with marital status ($P < 0.05$).

Conclusion: The students had a good level of emotional intelligence in regard to emotional consciousness, self-esteem and impulse control, but improvement of other skills such as self-actualization, realism and self presentation are also important. Training classes organized by the experts are recommended for improving the skills and help students' progress.

Keywords: Emotional Intelligence, Emotional-social health, Academic status, Students.

► Please cite this paper as:

Bahrami N, Najafvand Derikvandi S, Bahrami S, Karami Var namkhasti P, Mehdipoor Koorani L. The Status of Emotional Intelligence and its Association with Demographic Variables among Students of Dezful University of Medical Sciences in 2013. *Jundishapur Sci Med J* 2015;14(3):283-293.

Received: Nov 15, 2014

Revised: Mar 7, 2015

Accepted: Apr 7, 2015